

Hana Michlová , Josef Čapek a jeho pojetí umění.

PhDr. Helena Jarošová, posudek oponentky

Hana Michlová až obdivuhodně pronikla počátky a vývoj Čapkových myšlenek o světě, člověku a jeho umělecké činnosti. Toto proniknutí dokázala přesvědčivě vyložit a tak vznikla čtivá a přínosná práce , příspěvek k meziválečné estetice a teorii umění , v které by bylo žádoucí pokračovat .

Čapka podává jako celistvou tvůrčí osobnost , v níž vzájemně prorůstá a doplňuje se Čapkova činnost literární, esejistická a malířská. Stranou zůstala jeho činnost dramatická a scénografická. O Čapkově divadelní a scénografické tvorbě napsali svého času Věra Ptáčková a Václav Havel. Ten také pozoruhodně pronikavě líčí jeho předpoklady a dílo a hodnotí Josefa Čapka jako „ v podstatě meditativní a reflexivní typ, osobnost velké duchovní aktivity, prahnoucí po maximálním sebepoznání a sebevyslovení, po maximálním sbeovládnutí...osobnost, která ... hledá ...skrze sebe objektivní podstatu světa.“ (Václav Havel, Věra Ptáčková, Josef Čapek, Divadelní ústav Praha, 1963).

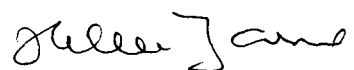
Vlastní myšlenky o postižení té části světa, která ukazuje na zdroj umělecké nebo aspoň s uměním související činnosti, se počínají „ozvlášťňováním světa věcí“ , které vyústí v objev „nejskromnějšího umění“ , pojem, který se stal stálou kategorií českého myšlení o světě věcí a umění. Tento bazální pohled Čapek v následujícím čase rozšíří o pohled na svět, pozici člověka a jeho poetického a uměleckého působení v něm. Vzniká esej Kulhavý poutník s důležitým podtitulem „Jak jsem uviděl svět“, kde slovo uviděl znamená přesněji řečeno nazřel, užřel, nahlédl či dokonce prozřel. Kulhavý poutník je významným dobovým příspěvkem a má klíčový význam v pochopení Čapkova díla. Autorka jej právem nazvala nesystematickým filosofickým esejem. Teprve teď je půda připravena (půda Michlové výkladu ) na Umění přírodních národů, které v Čapkových úvahách přeroste v pojetí umění vůbec , v určení jeho rozhodující magické funkce.

Zejména první polovice diplomové práce může působit spíše jako práce umělecko historická, ale celkové vyznění nás nenechává na pochybách, že práce sleduje a podává jednu velice exemplární intelektuální a sensibilní, jistě, i historickou osobnost., která překvapivým způsobem doplňuje dosavadní převládající obraz o světě avantgard, tvrdé modernity a funkcionalismu, a ovšem i známých přístupů poetistů, surrealistů, dalších Čapkových souputníků. Michlová si všímá rozchodu s Výtvarnou skupinou, která je motivovaná chutí po širším záběru než poskytuje úzký svět současného uměleckého snažení , jmenovitě „ většího obrazu světa, který (Č.) dojíká a těší“ . Ostatně nutnost prožitku libosti, uznání role citu a bezprostřednosti či určité kulturní upřímnosti , která se u něj projevuje zájmem o lidové umění a s bratrem sdílené pokleslé literární zážitky, předjímá nejen Jaussovu poválečnou apologetiku estetického prožitku, ale i postmodernu, tu mj. také „odmítáním nazírání umění pouze v uměleckém horizontu“ (cit. ze str. 64) .

Pokud má oponentka výhrady k předložené diplomové práci , týkají se chybějícího zařazení Čapka do širšího kontextu teoretizujících osobností daného období české kultury a umění a možnosti , nebo jenom náznaku , jeho srovnání s jinými osobnostmi této doby a vposled i nového „ definování“ české meziválečné moderny nebo alespoň specifičnosti právě 30 . let XX. století v porovnání s hravějšími lety dvacátými. Nebyl by to první pokus ,jak doplnit a možná i změnit celý zafixovaný obraz této doby , jak ukázal nedávno objevený Vaclav Navrátil (příspěním Karla Srpa a dalších). Byla by to jistě obtížnější práce a nadto si je

oponentka vědoma, že nebyla přímým záměrem předložené práce a proto její celkové hodnocení diplomové práce neovlivňuje.

PhDr. Helena Jarošová ,v.r.

Handwritten signature of Helena Jarošová in cursive script.